

ליל שבת קודש פרשת נצבים ה'תשס"ה

בליל שבת קודש בעיר אומין על יד ציון רביז"ל, בסעודה ראשונה דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' כ"ו המדבר ממסירת נפש בשעת התפילה, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, רביז"ל מפרש מאמר פליאה, מן הויכוחים שבין רבי יהושע בן חנניה והסבי דבי אתונא (בכורות ה:), הסבי דבי אתונא שאלו את רבי יהושע בן חנניה, רציצא דמיית בביעותה, היכא נפק רוחא, ואמר להו: בהיינו דעל, ששאלו אותו, אפרוח שמת בתוך קליפתו, מהיכן יוצא הרוח שלו, הלא הקליפה סגורה, וענה להם, באותו מקום שהרוח נכנס בו, ומפרש רביז"ל, רציצא, זה אפרוח, זה בחינת צדיק, בחינת (תהלים ע"ב): "יפרח בימיו צדיק", ששאלו אותו: הצדיק שממית את עצמו, ומוסר את נפשו בצלותה ובעותיה, באיזה מן המקומות מן התפלה, צריך לו למסור את נפשו ביותר, והשיב להם: היכא דעל, היינו איך שיש לו להעלות ניצוצי הקדושה, היינו, איך שנכנסים בו מחשבות זרות, וצריך להעלותם כידוע, שם צריך לו למסור נפשו, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה זהו כלל גדול בעבודת השם יתברך, שבמקום שיש קדושה גבוהה, שם מסתובבים הקליפות ביותר, כי עושים מניעה ונסיון לאדם למנוע אותו מלהגיע אל הקדושה, אבל כשמתגבר בעזות דקדושה, ודולג וקופץ על כל המניעות, אז דייקא מתגלה לו קדושה גדולה מאד, ולכן כשמתגבר על האדם מחשבות זרות בתפילה, שאז המחשבות זרות רודפים אחריו ביותר, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ל'), שדייקא בעת התפילה, משמיעים לאדם כל המחשבות זרות, אז צריכין להתגבר במחשבות של מסירת נפש, שהוא מוכן למסור עצמו על קידוש ה', כי אפילו הפחות שבישראל, כשרוצים להעביר אותו על הדת חס ושלום, הוא מוכן למסור נפשו על קידוש ה', ועל ידי מחשבה זו של מסירת נפש, מתקשר מחשבתו אל דיבורו בקשר חזק ואמיץ מאד, ומסתלקים מעליו המחשבות זרות המבלבלים אותו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' פ'), ולכן הצדיק שמתפלל בדביקות אמיתי להשם יתברך, אם רואה שפתאום מתגבר עליו איזה בלבול כעין מחשבה זרה, ומבלבל את תפילתו, אז יודע שעליו למסור נפשו באותו עת להשם

יתברך, ועל ידי זה מעלה הניצוצי קדושה שיש בתוך הכלבולים אל מקומם הנכון, וגורם תיקונים גדולים בכל העולמות.

והנה זה כלל גדול בדברי רביז"ל, שכל מה שנאמר על הכלל, סובב והולך על כל פרט, וכמו שהוא בענין התפילה, שבמקום שמתגברים המניעות, שם צריכין מסירת נפש ביותר, כן הוא בכל דבר שבעבודת השם יתברך, שעל העבודה שמתגברים המניעות והכלבולים ביותר, שם צריכים מסירת נפש ביותר, כגון על מדת השמחה, שהבעל דבר מניח עצמו מאד למנוע את האדם ממדת השמחה, כי השמחה הורג את היצר הרע, והשמחה מוציא האדם ממוחין דקטנות למוחין דגדלות, ועושה אותו בן חורין (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י'), אבל טבע האדם לימשך מאד אחרי העצבות והמרירות, כי יסוד העפר מתגבר עליו מאד מאחר שרובו עפר, ומיסוד העפר נמשך העצבות והכבדות, ומשם עיקר נשיכת הנחש, וכמו שכתוב (ישעיה ס"ה) ונחש עפר לחמו (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קפ"ט), ולכן צריכים למסור נפשו על מדת השמחה ביותר, ולעשות כל מיני פעולות שבעולם להיות בשמחה, אפילו מילי דשמותא (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ד), ובפרט כשאדם רוצה ליכנס בעבודת השם יתברך, עבירה גדולה להיות בעצבות (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' מ"ח), ולהיפוך, מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' כ"ד), ולכן צריכין למסור נפשו להיות בשמחה, כי על זה מתגבר הבעל דבר ביותר.

וכן הוא בענין התקרבות אל הצדיק, צריכים למסור נפשו ממש להתקרב אל הצדיקי אמת שבדור, כי הבעל דבר אורב מאד למנוע את האדם מלהתקרב אל הצדיק, כי יודע שכל סוד הצלחת האדם ברוחניות ובגשמיות תלוי רק בזה, ולכן מגביר מחלוקת גדול על הצדיקי אמת שבדור, כדי להסתיר אורם הגדולה, ולעשות מניעות וכלבולים עצומים להתקרב אליהם, ורק על ידי מסירת נפש ממש יכולים להתקרב אליהם, כי כשיודע כלל הנ"ל, שעל הדבר שיש המניעות הכי גדולות, שם צריכים מסירת נפש ביותר, אזי בודאי יעשה כל מיני פעולות שבעולם להתקרב אל הצדיק, ולקבל תיקון אמיתי לנפשו, ולכן אשרי מי שמכנים כלל הנ"ל של רביז"ל היטיב בלב, ואינו מתפעל כלל מריבוי המניעות והכלבולים שעוברים עליו בעבודת השם יתברך, רק אדרבה, לוקח מזה התחזקות גדול, שדייקא במקום שרואה ריבוי מניעות, הוא מתגבר במסירת נפש ביותר, ואז יצליח בכל דבר ברוחניות ובגשמיות, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקישר מוהרא"ש נ"י את ענין הנ"ל לפרשת השבוע בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה כתיב בפרשת השבוע (דברים כ"ט) פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פנה היום מעם יהוה אלהינו ללכת לעבד את אלהי הגוים ההם פן יש בכם שרש פרה ראש ולענה, ופירש"י, שורש פורה ראש ולענה, שורש מגדל עשב מר כגידין שהם מרים, כלומר מפרה ומרבה רשע בקרבכם, והנה מובא בכתבי הארז"ל, שראשי תיבות ש'ורש פ'ורה ר'אש ו'לענה הוא שופ"ר, והנה בוודאי ראוי להבין, למה דייקא במילין אלו, שמדבר מעוצם הפגם של הנוטה אחר עבודה זרה, וכמו שכתוב אשר לבבו פונה וגו' ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם, דייקא במילין אלו, יהיה רמז למצות שופר הקדוש, שעל ידה עם ישראל זוכין בדיון בראש השנה, ונזכרין לטובה לפני השם יתברך? אבל על פי דברי רביז"ל הנ"ל מובן הענין מאד, כי דייקא במקום שמתגבר השורש פורה ראש ולענה, שהוא התגברות הקליפות והמחשבות זרות, שם בוודאי יש התגלות קדושה גבוה מאד, ודייקא מחמת גודל הקדושה שיש שם, לכן מתגבר שם הסטרא אחרא מאד, זה לעומת זה, ואם יהיה לאדם מסירת נפש ממש, אזי יתגלה לו הקדושה הגבוהה הגנוזה שם, שזהו מצות תקיעת שופר, שהוא ענין של מסירת נפש, ומזכיר הזכות של עקידת יצחק לפני השם יתברך, שהיה תכלית מסירת נפש על קדושת שמו יתברך, ולכן דייקא השופר מעורר נשמות ישראל מן השינה, בבחינת עורו ישנים מתרדמתכם, ומכריז לכל הנידחים בחוץ לחזור להתקרב אל הקדושה, כי היא מדת המסירת נפש שהוריש לנו יצחק אבינו, שנתגבר במסירת נפש מיוחדת, בעת שרואים שמתגבר המחשבות זרות, והשורש פורה ראש ולענה, ודייקא אם נתגבר בהתעוררות אמיתי, נזכה להמתיק כל הדינים ולהפוך אותם לרחמים וחסדים גמורים, והשם יתברך יזכינו לקבל ימי ראש השנה הקדושים בקדושה וטהרה כראוי, ובפרט כאן במקום קדוש של ציון רביז"ל, ונזכה להמשיך עלינו שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה לנו ולכל ישראל אמן ואמן.

בוקר שבת קודש פרשת נצבים ה'תשס"ה

בשבת קודש בבוקר באומין על ידי ציון רביז"ל, בעת קידושא רבא, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד בסיפורי מעשיות של רביז"ל בתחילת הסיפור מבת מלך שנאבדה (מעשה א') דף א', עיין שם.

פתח מוהרא"ש נ"י ואמר, הנה הענין שעושים סעודת קידושא רבא בשבת קודש בבוקר, על יין ומזונות ומיני תרגימא, מלבד מה שעושים סעודת שבת קודש אחר כך עם לחם משנה כראוי, הוא בכדי לצאת שיטת רבי חידקא המוזכר בגמרא (שבת ק"י:), שצריכין לאכול ג' סעודות ביום השבת, מלבד סעודת הלילה, כי לומדים חיוב ג' סעודת של שבת, מן הפסוק (שמות מ"ז כ"ה) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה, שמוזכר שלש פעמים "היום" בפסוק אחד, לומר שצריכין לאכול שלש סעודת ב"יום" דווקא, ואף על פי שלהלכה נקטינן שהג' "היום" כולל גם סעודת הלילה, אף על פי כן נהגו צדיקים לעשות סעודת קטנה על מזונות ומיני תרגימא, כדי לצאת גם דעת רבי חידקא, וגם נוהגין לאכול אז דגים, כגן דג מלוח וכיוצא בו, ולברך עליהם ברכת שהכל נהיה בדברו, כי על פי רוב לא מזדמן לאדם לברך ברכת שהכל על דגים, כי אוכלים אותם תמיד בתוך הסעודה, וברכת המוציא פוטרתן, אבל בשבת קודש בבוקר, בשעת קידושא רבא, שעדיין לא נמלו ידים לסעודה, אז מברכין על הדגים, וקובעין להם ברכה לעצמם, לצד מעלותן וחשיבותן, שגם במעשה בראשית קיבלו ברכה מיוחדת מפי הקדוש ברוך הוא ביום חמישי, כמו שכתוב (בראשית א') ויברך אותם אלקים ויאמר להם פרו ורבו ומלאו את המים בימים וגו', וגם מובא בספרי קבלה, שגשמות צדיקים מתגלגלים בדגים, ולכן מברכין עליהם אז בשבת קודש בבוקר, והרה"ח ר' שמשון בארסקי ז"ל נכד רביז"ל, הנהיג בעיר אומין, שבשעת קידושא רבא, ילמדו אנ"ש ברבים בספר סיפורי מעשיות של רביז"ל, כי סיפורי מעשיות של רביז"ל מסוגל מאד לעורר בני אדם מן השינה (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס'), והעת מסוגל אז בשבת קודש לשמוע דברי התעוררות של רביז"ל, ולהתחדש בעבודת השם יתברך.

והנה לפני שסיפר רביז"ל מעשה א' מאבדת בת מלך, ענה ואמר רביז"ל, בדרך ספרתי מעשה, שכל מי שהיה שומעה, היה לו הרהור תשובה, והנה בדיבורים אלו, נתן לנו רביז"ל הקדמה נפלאה לכל הספר סיפורי מעשיות, כי כל חיי אדם בעולם הזה הוא כמו מי שהולך בדרך, שמשעה שיוצא מבטן אמו עד שחזור אל

בטן האדמה, הוא נמצא בדרך ארוכה מאד, וצריך להיות לו בקיאות גדולה אך לעבור את הדרך בשלום, ולהגיע למחוז הפצו, ובקיאות הדרך הוא בשני אופנים, בקי ברצוא ובקי בשוב, בקי ברצוא הוא הבקיאות אך ללכת קדימה בעבודת ה', ולא להפסיק מפני שום דבר שבעולם, כי לפעמים נדמה לאדם שכבר הגיע אל איזה מדריגה והשגה גבוה בעבודת ה', ואינו צריך להמשיך הלאה, אבל באמת אין מציאות כזאת בעבודת השם יתברך, כי לגדולתו יתברך אין סוף, ואין חקר לתבונתו, וכלפי כל מה שהשיג האדם, עדיין לא השיג כלום, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע, וכל מה שמשיגין בהשגת אלקותו יתברך, צריך לדעת שעדיין אינו יודע כלום, ואם נדמה לו שהשיג הכל, סימן שעדיין לא התחיל כלום, ולכן צריכין להיות "בקי ברצוא" תמיד ללכת הלאה בעבודת השם יתברך, ולדעת שעדיין יש דרך ארוכה לפניו, בבחינת (תהלים קל"ט) אם אסק שמים שם אתה, אפילו אם כבר אסק ואעלה לשמים, שם אתה תמיד למעלה ממני, ועלי להמשיך להעלות עוד ועוד, וכל זה הוא בקיאות אחד בדרכו של אדם בחיי עולם הזה.

והבקיאות השני הוא להיות "בקי בשוב", היינו להיות בקי אך להחזיק מעמד בשעה שהולך לו היפוך רצונו בדרך החיים, ועובר עליו איזה ירידה ונפילה, אז צריכין בקיאות נפלאה לא להתייאש או ליפול בדעתו, כי על פי רוב כשעובר על האדם איזה ירידה ונפילה, ובפרט כשנופל לאיזה עבירה או תאוה גמורה חס ושלום, אזי נופל בדעתו מאד, ומתייאש לגמרי מלהגיע אל איזה מדריגה בעבודת השם יתברך, כי הבעל דבר שובר אותו מאד, ואומר לו, הרי תראה ששום דבר לא יהיה ממך, כי הלא ירדת ונפלת כל כך, ואיך אתה חושב להמשיך על דרך עבודתך, ולכן אז צריכין בקיאות גדולה מאד, להיות "בקי בשוב", ולדעת אך לקבל הירידה הזאת, כי אין שום ייאוש בעולם כלל (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ע"ח), ואם אתה מאמין שיכולין לקלקל, תאמין שיכולין לתקן (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' ק"ב), כי מכל הירידות והנפילות שבעולם יכולים לחזור אליו יתברך, וכשאדם יש לו בקיאות זאת אזי אינו נופל בדעתו כלל, רק מהפך את הירידה לתכלית העלייה, ומוצא את אלקותו יתברך גם במקומות הכי רחוקים והכי ירודים (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ב), ואז ההתרחקות הוא תכלית ההתקרבות (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רס"א), נמצא שהוא בקיאות נפלאה להיות "בקי בשוב", ולדעת אך ללכת חזרה בדרך החיים, ולהחליט בדעתו בהחלה גמורה, שאין שום ירידה ונפילה שיסתיר ממנו כבודו יתברך, וכמו שכתוב (תהלים קל"ט) ואציעה שאול הנך, שאפילו אם הצעתי מטתי בשאול תחתיות חס ושלום, גם שם הנך, כי אין שום מציאות בלעדו יתברך כלל, נמצא שבדרך האדם בעולם הזה, מיום הוולדו עד יום הסתלקותו, הוא צריך להיות בקי מאד בשני

ענינים אלו, בקי ברצוא ובקי בשוב, ואז יהיה מוכמח לעבור את הדרך לחיים ולשלום.

והנה הבקיאות הזאת מקבלים מן הצדיק האמת, שהוא רביז"ל, שמעורר אותנו מן השינה על ידי התורות שלו, והסיפורי מעשיות שלו, והוא מלמד אותנו התחזקות נפלאה איך להיות בקי ברצוא, ולהתחדש תמיד בעבודת השם יתברך, כאילו לא התחלנו כלל מעולם, וכמו שעשה רביז"ל בעצמו תמיד, שהיה אומר "עכשיו איני יודע כלום", והיה משתוקק אחריו יתברך כמו מי שמתחיל מחדש ממש, ועל ידי זה הגיע למה שהגיע, וכן רביז"ל מלמד אותנו איך להיות בקי בשוב, ולא ליפול בדעתינו כלל מפני שום דבר שבעולם, ועיקר בקיאות זאת, נעשה על ידי התפילה והשיחה אליו יתברך, כי כשאדם מרגיל את עצמו לדבר אליו יתברך בקביעות עצום, אזי בכל מצב שמוצא את עצמו, הוא עושה שיחה ותפילה אליו יתברך, שיעזרו השם יתברך להצליח בדרכו, הן בשעת עלייה, והן בשעת ירידה, כי בשעת עלייה הוא מבקש מלפניו יתברך שיוכה להמשיך לכסוף ולהשתוקק אחריו יתברך, ולא יחשוב אף פעם שהשיג את הכל, ובשעת ירידה הוא מבקש מלפניו יתברך שלא יפול בדעתו כלל, רק יעשה התחלה חדשה בעבודת השם יתברך, נמצא שהכל תלוי בתפילה, ועיקר התעוררות לתפילה מקבלים מן הצדיק האמת, כי השומע התעוררות החכם והצדיק האמת, תיכף ומיד נפתח פיו לדבר אליו יתברך, מה שאין כן מי שאינו שומע את דבריו, הרי הוא כמו חרש ואלם שאינו יכול לדבר כלל, וכמו שמסביר רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ס') דברי המשנה (ריש תרומות) סתם חרש אינו שומע ואינו מדבר, מי נקרא סתם חרש? מי שאינו שומע את התעוררות הצדיק, ולכן אינו מדבר אל השם יתברך בתפילה ובהתבודדות, מה שאין כן השומע התעוררות הצדיק, נתעורר מאד לדבר אל השם יתברך, כי יודע שכל חייו תלויים בזה, וזהו עוצם מעלת הסיפורי מעשיות של רביז"ל, שמעורר אותנו מן השינה, ופותח את פינו לדבר אליו יתברך, ומדריך אותנו על הדרך הנכון בכל משך ימי חיינו.

והנה כבר אמר לנו רביז"ל, שדרך התפילה שגילה לנו, שהוא ענין ההתבודדות והשיחה אליו יתברך, שיספר אדם כל לבו לפני השם יתברך, כאשר ידבר איש אל רעהו, והבן אל אביו, דרך זה הוא דרך ישן מאד, כי זה היה דרכי האבות הקדושים, שתמיד דיברו כל לבם לפני השם יתברך, וזה היה עיקר התפילה, וכמבואר ברמב"ם (ריש הלכות תפילה), שעיקר התפילה מימי קדם היה, שכל אחד סידר את כל בקשת לבו לפני השם יתברך, כפי מה שהיה צריך באותו עת, רק אנשי כנסת

הגדולה ראו שבמשך ימי הגלות, ישתכח דרכי התפילה, ולכן תיקנו מטבע התפילה, שחרית מנחה ערבית, כפי הנוסח שיש בידינו, ורביז"ל אמר לנו, שצריכין לחזור את הדרך הישן של האבות הקדושים, ומלבד התפילות הקבועות לנו מפי רבותינו הקדושים, צריך כל אחד ואחד להרבות בשיחות ובתפילות בלשון שהוא רגיל לדבר בו, שזה נקרא "ההתבודדות", ואף על פי שהוא נראה כמו דרך חדש, אבל באמת הוא דרך חדש המוליך חזרה אל דרך ישן, וכמו שאמר רביז"ל פעם בדרך נסיעתו בעגלה, כשהבעל עגלה ירד מן הדרך הראשי אל דרך מן הצד, כדי לעקוף את שאר העגלות שהיו תקועים, ואחר כך חזר אל הדרך הראשי, ואז התפאר הבעל עגלה לפני רביז"ל, תראו איך ירדתי מן הדרך הראשי אל דרך צדדי, וחזרתי אל הדרך הראשי, ונתלהב רביז"ל מאד מדבריו, ואמר, כן, כן, זהו כל הענין שלי, ירדתי מן הדרך הישן, אל דרך חדש, אבל זה מוליך חזרה אל דרך הישן, שזהו דרך התפילה של האבות הקדושים, שהיתה בשיחה ובהתבודדות אל השם יתברך, וכשארם עוסק בזה בכל כוחו, זהו סימן ששומע את התעוררות החכם, ויזכה למצוא את הדרך הנכון שבימי חיו, לעבור את העולם לחיים ולשלום, ולהגיע אל מה שצריך להגיע, והשם יתברך יזכינו להכניס היטיב בעצמינו את העצות הנפלאות של רביז"ל, ובפרט העצה של תפילה והתבודדות אל ה' יתברך, ובפרט במקום קדוש זה של ציון רביז"ל, ונשפוך כל שיחנו ולבנו לפני השם יתברך בתמימות ופשיטות גמור, עדי נזכה להמשיך על עצמינו כל מיני ישועות ורחמים ברוחניות ובגשמיות, ויהיה לנו כתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ושנת גאולה וישועה בכלל ובפרט אמן ואמן.

סעודה שלישית פרשת נצבים ה'תשס"ה

בסעודה שלישית, סעודת רעווא דרעווין, בעיר אומין על יד ציון רביז"ל, דיבר מוהרא"ש נ"י דיבורים נוראים ונפלאים מאד על פי דברי רביז"ל בליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קמ"א המדבר ממילת ערלת הלב ומחודש אלול, עיין שם.

פתח ואמר מוהרא"ש נ"י, הנה אנחנו זוכין להיות עכשיו בשעת סעודת רעווא דרעווין של השבת האחרון של השנה, אצל ציון רביז"ל בעיר אומין, ואם כן בוודאי ראוי לנו לעשות חשבון הנפש על מה באנו לכאן, ואיך אנחנו מכינים עצמינו לקראת יום ראש השנה הקדוש והנורא, כי כל ברכאין דלעילא ודלתתא ביומא שביעאה תליין, שהכל תלוי בשבת קודש, ומיניה מתברכין של שיתא יומין, ולכן עכשיו בעת רעווא דרעווין, שאז היה הסתלקות משה יוסף ורוד, הזמן מסוגל ביותר להתבונן על מה באנו כאן לציון רביז"ל, ולעשות חשבון הנפש איפוא אנחנו נמצאים בעולם.

והנה רביז"ל אומר (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' קמ"א), אם יזכה שירגיש באמת כאב הטאיו היינו כשימול את ערלת לבנו, כי כל זמן שלבו ערל ואטום, אי אפשר לו להרגיש באמת, רק כשימול את ערלת לבנו, ויהיה לו חלל בלב, ואזי ירגיש לבנו באמת גדל כאבו, ויצטער ויתחרט באמת, ואזי מגדל החרטה, ירגישו גם כל הלבבות של כל הטפות שנמשכו ממנו, ולכל מקום שנמשכו, ירגישו שם במקום שהם, הן אותם שנמשכו ממנו ונתהוו מהם בניו ממין בני אדם, והן אותם שנמשכו ממנו למקום אחר חס ושלום, וגם שם יש להם לב ושאר איברים, ואזי כשימול את לבנו, וירגיש לבנו גדל כאבו, ויתחיל להצטער ולהתחרט באמת, אזי ירגישו שם כל הלבבות של הטפות, ויתוודע להם האמת האך הם מוטלים במקום טינפות בשאול תחתית, כי מתחלה נדמה להם שטוב להם, כי הן מזיקי עלמא, רק אחר כך כשנמול לבבם, על ידי שנמול לבב אביהם, אזי מרגישים היכן הם, ומתחילין לקונן ולהצטער, ונעשה שם רעש גדול ביניהם, וזהו (דברים ל): "ומל ה' את לבבך, ואת לבב זרעך", היינו כשימול ה' את לבנו, ימול גם לבב זרעו, ולהיכן שנמשך הזרע, הן למין בני אדם, אזי מחויבים בניו שירגישו גם כן הרחור תשובה על ידי שנמול לבב אביהם. וכן אם נמשך למקום אחר חס ושלום, אזי ימולו שם הלבבות וירגישו כנ"ל.

והזמן המסוגל לזה הוא חדש אלול, כי אלול ראשי תיבות את לבבך ואת לבב, היינו שימול ה' את לבבו ואת לבב סתם התלוי בו, להיכן שנמשך כנ"ל, היינו הלב של הטפות לאיזה מקום שנמשכו, אם שנמשכו ונתהוו מהם בניו מין בני אדם, והן שנמשכו, חס ושלום, למקום אחר וגם הם בניו, והם תלויים בו, ועל כן כשנפטר האדם הם הולכים אחר המטה ומקוננים עליו, כמו בניו ממש ממין אדם, אך שזה שהם הולכים ומקוננים אחריו, הוא לו לבזיון ולחרפה גדולה, רחמנא ליצלן רחמנא ליצלן מעונשים הללו כידוע, עד כאן לשון רביז"ל.

והסביר מוהרא"ש נ"י, כי הנה רביז"ל מתחיל תורה זו עם המילין "אם יזכה שירגיש באמת כאב חטאיו", כי הוא זכיה גדולה באמת להרגיש כאב חטאיו, כי על פי רוב האדם חושב בדעתו "אני בסדר" "אני מושלם", "אחרים צריכין לעשות תשובה, אבל לא אני", ומחשבות אלו באים רק מערלת הלב, מסתימת הלב, שלבו ערל ואטום מלהרגיש כאב חטאיו, ולכן נדמה לו שהכל בסדר כמו, ובאמת הוא טיפשות הלב, וכמו שכתוב בתרגום אונקלוס על הפסוק (דברים ל') ומל' ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך, ויעדי ה' אלקיך ית "טפשות" לבך וית "טפשות" לבא דבניך, כי טפשות הלב וחסרון הדעת, גורם לאדם שלא ירגיש כאב חטאיו, ושלא יעשה חשבון הנפש אמיתי, איפוא הוא נמצא בעולם, ובאמת הטפשות הזאת נמשך מן החטאים שלו בעצמם, כי מי שחוטא חס ושלום, ובפרט בפגם הברית רחמנא ליצלן, אזי הוא בורא קליפות ומשחיתים רבים שהם מסמים ומעוורים את עיניו מלהרגיש כאב חטאיו, ואילו היה רואה את כל זאת לא היה לו קיום כלל, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ברכות ו.) אלמלא ניתנה רשות לעיני לראותם אין כל בריה יכול לעמוד מפניהם, והנה בן אדם יכול ללכת עם בגדי כבוד ומלכות, ויהיה נראה בעיני הבריות כמו רב ואדמו"ר מפורסם, אבל באמת מסבכים אותו אלפים ורבבות קליפות ומשחיתים, והם מלווים אותו בכל מקום רחמנא ליצלן, ולכן צריכין זכיה גדולה מאד לא להטעות את עצמו, ולהרגיש כאב חטאיו באמת, עד שיכנס בו תשוקה והתעוררות אמיתי לחזר אליו יתברך, ולתקן את כל אשר עיוות.

והנה חכמינו הקדושים נותנים עצה טובה וקלה נגד הקליפות והמשחיתים שמסבכים את האדם, והוא מצות קריאת שמע, ובפרט קריאת שמע שעל המטה, וכמו שאמרו (ברכות ה.) כל הקורא קריאת שמע על מטתו, כאילו אוהז חרב של פיפיות בידו, כל הקורא קריאת שמע על מטתו מזיקין בדילין ממנו, ומבואר בכתבי האריז"ל (שער קריאת שמע שעל המטה) שאין עוד דבר שהורג את הקליפות והמשחיתים שנבראו מחטאות האדם, כמו קריאת שמע שעל המטה, ומבואר בדברי מוהרנ"ת ז"ל (ליקושי הלכות קריאת שמע שעל המטה הלכה ב') שעל בן צריכין לדקדק לקרוא קריאת שמע שעל המטה בנוסח האריז"ל, כמו שנדפס בסידורים, כי דייקא נוסח זאת עם התפילות והוידוים, יש להם הכח לתקן את תיקונים הנ"ל, ולכלות את כל המשחיתים שנבראו על ידי חטאיו, ודרך הבעל דבר להחליש דעת האדם בלילה לפני שהולך לישון, ולהטיל עליו עייפות וכבידות שלא יקרא קריאת שמע על המטה כראוי, ובקושי מניח לו לקרות פסוק ראשון שבקריאת שמע, ובוזה מונע ממנו תיקון עצום ונורא של קריאת שמע שעל המטה בנוסח האריז"ל, ולכן על

האדם להתגבר מאד לקחת סידור בידו לפני שהולך לישון, ולקרוא קריאת שמע שעל המטה כראוי, ובוה יזכה לתיקון עליון ונורא מאד.

והנה מבואר כאן בדברי רביז"ל, שכשעה שאדם מל ערלת לבבו, ומתחיל לעשות תשובה באמת, אזי הוא גורם גם הרהור תשובה לבניו הנמשכים ממנו, והשתלשלות תורה זו היתה על ידי שפעם בראש חודש אלול, באתה אדל בת רביז"ל אל רביז"ל, וסיפרה לו, שהיתה לה הרהור תשובה והשתוקקות אמיתית להשם יתברך היום, ואמר לה רביז"ל, שזה בא מחמת שגם הוא היה לו הרהור תשובה והשתוקקות עצומה להשם יתברך היום, ומן המחשבה שלו נתגלגל גם המחשבה לה, ומזה היתה ההשתוקקות שלה, ואז אמר תורה זו, שחודש אלול מסוגל למול ערלת הלב, ואז נתקיים ומל ה' אלקיך א'ת ל'בבך ו'את ל'בב זרעך, ראשי תיבות אלול, שכשתמול ערלת לבבך, גם תמול ערלת לבב זרעך, כי אחד תלוי בשני, ולא רק שזוכין למול את ערלת לבב של זרעו שהם בחיים ממש, אלא גם אם חטא האדם בפגם הברית רחמנא ליצלק, וגרם לברוא קליפות ומשחיתים שגם נחשבים כזרעו רחמנא ליצלק, גם מלין הלב שלהם על ידי הרהור תשובתו, ומתחילים להצטער ולהתחרט באמת, ולהרגיש איך הם מוטלים במקום טינופת בשאול תחתית, כי מתחלה נדמה להם שטוב להם, כי הן מזיקי עלמא, רק אחר כך כשנמול לבבם, על ידי שנמול לבב אביהם, אזי מרגישים היכן הם, ומתחילין לקונן ולהצטער, ונעשה שם רעש גדול ביניהם, עד שמבקשים תיקון לנפשם, כי בודאי זה בושה גדולה ועצומה מאד, שקליפות ומשחיתים אלו קשורים בו רחמנא ליצלק, וגם אחר מיתתו הם הולכים אחר מטתו ומקוננים עליו, כמו בניו ממש ממין אדם, והוא לו לבזיון ולחרפה גדולה רחמנא ליצלק, ולכן צריך אדם להזדרז בזריוות גדול מאד, עוד בחיים חיותו, להרגיש כאב חטאיו, ולעסוק במילת ערלת לבבו, כדי שימול גם לבב זרעו, הן זרעו ממין בני אדם ממש, והן זרעו שבין הקליפות והמשחיתים, ובעיקר על ידי קריאת שמע שעל המטה במסירת נפש, דהיינו להגיד את הווידי ולקבל על עצמו ד' מיתות בית דין, כנוסח האריז"ל, כי בזה הורג את המשחיתים האלו ומל את ערלת לבבם, וזוכה לתיקון שלם באמת.

וזהו המשך פירוש הפסוק הנ"ל, שהוא מפרשת השבוע (דברים ל') ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך, לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך, היינו איך תזכה לבא לידי מדריגה זאת, של "ומל ה' אלקיך את לבבך את לבב זרעך"? והוא על ידי שתקיים "לאהבה את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך" שהוא ענין אמירת קריאת שמע באהבה ובמסירת נפש, וכמו שכתוב

בקריאת שמע (דברים ו') ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, כי על ידי שתמסור נפשך לקרוא קריאת שמע כראוי, ובפרט קריאת שמע שעל המטה, על ידי זה תזכה למול ערלת הלב, הן הלב שלך ממש, והן הלב של זרעך, והכל "למען חיידך", היינו למען תהיה לשלל נפשיך, ותנצל מן העונשים הקשים והמרים של מי שאינו חוזר בתשובה על מעשיו הרעים, והולך בדרכי טפשות לבו, כי אז אין לו חיים כלל, אבל כשתשוב בתשובה, ותתחיל למול ערלת הלב, ובפרט בחודש אלול, המסוגל לזה ביותר, אזי תמשך על עצמך חיים אמיתיים, ותקבל ימי ראש השנה הקדושים בקדושה ובטהרה, ותזכה לכתיבה וחתומה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ולחיים טובים ולשלום, אמן ואמן.

והנה ראוי לנו בעת הזאת, לחזור ולהזכיר לעצמינו כמה הכנות והנהגות קדושות לעובדא ולמעשה לקראת ימי ראש השנה הקדושים, אחד מהם הוא ענין נתינת פדיון בערב ראש השנה, שהוא דבר גדול מאד (שיחות הר"ן סי' ר"ד), ורביז"ל פעם אמר, אם היה לי למי לתת פדיון נפש, הייתי נותן פדיון נפש בכל יום, כי מעלת הפדיון נפש גדול מאד, ולכן על כל פנים ראוי לנו לדקדק מאד בערב ראש השנה לתת פדיון נפש, ובוה ממתיקים את הדינים וממשיכים רחמים וחסדים על כל השנה.

דבר שני, הוא ענין וידוי דברים אצל ציון רביז"ל בערב ראש השנה, כי מבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ד') שעל ידי וידוי דברים לפני הצדיק, יוצאים כל הצירופים רעים שנעשו על ידי הטאיו מן העצמות, בבחינת (יהוקאל ל"ב) ותהי עונותם על עצמותם, ונתהפכים לצירופים טובים, ובערב ראש השנה הזמן מסוגל לזה ביותר, כי אז אנחנו מנקים נפשינו וגופינו מכל הרע שנדבק בהם, וזוכים לקבל שנה טובה ומבורכת ברוחניות ובגשמיות.

דבר שלישי, לשמור מאד על הדיבור בראש השנה, ולא לדבר שום דיבור שאינו נצרך כלל, כי על ידי הדיבור האדם פוסק על עצמו את דינו, וכמבואר בדברי רביז"ל (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' ק"ג) על המשנה (אבות ג') ונפרעין מן האדם מדעתו ושלא מדעתו, שהעונש של האדם הוא "מדעתו", כי הוא פוסק הדין על עצמו, אבל הוא גם "שלא מדעתו", כי אינו יודע בשעת מעשה, שהוא פוסק על עצמו, כי שואלים אותו על בן אדם אחר, מה צריך להיות דינו של מי שעשה כך וכך, והוא פוסק עליו, והוא אינו יודע שהוא פוסק אז על עצמו, ולכן צריכין לזהר מן הדיבור מאד בראש השנה, ולא לדבר כלל, כי בזה פוטר מעל עצמו דינים קשים ומרים, ורביז"ל היה נוהג לא לדבר כלל בראש השנה, ואפילו באמירת הפיוטים היה ממעט מאד

מחמת זה, כי אדם גדול צריך לזוהר בזה ביותר (שיחות הר"ן סי' כ"א), ואשרי השומר על דיבורו מאד, כל ימי ראש השנה הקדושים.

דבר רביעי, לחשוב כל משך ימי ראש השנה רק מחשבות טובות, שיהיה לו שנה טובה בכל הענינים, הן ברוחניות והן בגשמיות, כי הכל הולך אחר המחשבה, ובפרט בראש השנה, שהוא הראש של כל השנה, וכמו שהגוף של אדם נמשך אחר הראש, כן כל השנה נמשך אחר הראש שלה, ואם חושבים מחשבות טובות בראש השנה, כך יהיה כל השנה כולה, ועל כן נוסעין על ראש השנה לצדיקים, כדי לזכות לקדושת וטהרת המחשבה, כי אי אפשר לבא למוחין זכים אלא על ידי התקשרות לצדיקים (ליקוטי מוהר"ן חלק א' סי' רי"א), וכשבאים על ראש השנה אל הצדיק, בזה מתייחדים כל השלש ראשים ביחד, "ראש" של האדם, עם הצדיק שהוא "ראש" בני ישראל, ב"ראש" השנה (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' צ"ב), ובזה נעשה תיקון גדול.

דבר חמישי, הוא מנהג אמירת "תשליך" בראש השנה, ללכת אל הנהר ולומר את סדר התשליך, ולכוון בתמימות ובפשיטות גמור, שזורקים אז כל העוונות למצולות ים, למקום אשר לא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לב לעולם, ואם האדם מכוון כן באמונה פשוטה, כך הדבר נעשה, כי הכל תלוי באמונה פשוטה, ובמדת התמימות, כי אצל רביז"ל היתה העיקר אמונה, וכמו שאמר, אצל העולם אמונה הוא דבר פשוט, אבל אצלי העיקר היא אמונה (שיחות הר"ן סי' ל"ג), וכן מדת התמימות היתה עיקר גדול אצל רביז"ל, ואמר שכל היהדות תלוי במדת התמימות (ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סי' י"ב וסי' י"ט), כי כשאדם מחפש בכל דבר לקיים את רצונו יתברך בתמימות ובפשיטות גמור, אזי השם יתברך מוליך אותו בדרך האמת, לכוון לעשות את רצונו, והוא מצליח מאד בכל עניניו ברוחניות ובגשמיות, והשם יתברך יזכינו לכוון דעתינו ונפשינו לעבדו יתברך באמת, ונזכה לקבל ימי ראש השנה הקדושים בקדושה וטהרה באמת, ולהמשיך עלינו שנה טובה ומתוקה, שנת גאולה וישועה, שנה שתוליכינו קוממיות לארצינו בביאת משיח צדיקינו במהרה בימינו אמן ואמן.

